

שבת
שלווה

פרשת האזינו - סוכות

"וישמן ישורון ויבעט-שמנת, עבית, כשית" (דברים ל"ב ט"ו).

פסוק זה שהפך לניב מקובל, מתאר אדם שהגיע לעושר ושפע, אולם הוא בועט במי שהעניק לו את הטוב. הפסוק "וישמן.." מתאר בצורה ציורית את **תהליך** הסיאוב, שלב אחרי שלב: בהתחלה **"שמנת"**, אחר כך **"עבית"** ולבסוף – **"כשית"** ונעלמת..

מידותיו הטובות של האדם איתן הגיע לעולם, אינן נעלמות ברגע אחד. לשם כך הוא זקוק לקרקע חברתית 'פורייה' המעוותת **בהדרגה** את שיקול דעתו ומשכיחה ממנו מאין הגיע.

חג הסוכות מדגיש לנו את היופי שבפשטות ומוריד אותנו לגובה הקרקע. 'ירידה' זו מעלה אותנו למדרגה שמזכירה לנו מאין באנו ומי השפיע עלינו את הטוב.

חג שמח - יורם קימלמן

שיעור הלכה אקטואלית - ליל שבת לאחר ערבית (חוזר)

שיעור פרשת השבוע- כנרת סמואל פולק

י מ י ח ו ל		שבת פרשת האזינו	
05:53←05:49	זמן תפילין /טלית	17:59	הדלקת נרות
06:00	שחרית א'	18:10	מנחה 14:00
06:45	שחרית ב' (בביה"כ)	06:45	שחרית א'
08:30	שחרית ג'	08:30	שחרית ב'
09:35←09:34	סוף זמן ק"ש	08:00	שחרית ע"מ
18:00	מנחה וערבית	17:10	מנחה 13:30
18:11←18:18	שקיעה	14:00	מנחה (בבית שנון)
20:10	ערבית	17:00	מנחה ע"מ
21:00	ערבית (בשקד ג')	16:40	לימוד הורים וילדים
		17:30	שיעור-הרב ארי
		18:53	צאת השבת

אחיות תורניות: שבת – הילרי יום טוב חג: דורית רידר

פ"ע עם ע"ר – פרשת האזינו

על תורה ושירה

המצווה האחרונה בתורה הינה **לכתוב שירה**, כמפורש בפסוקי ההקדמה לשירת האזינו (בפרשת וילך):
 "וְעַתָּה כָּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁימָה בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד
 בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל."

נראה שהבחירה לערוך מסר כשירה אינו סתמי, ונובע מהאופי המיוחד של צורת כתיבה זו. מדברי מדרש התנאים לספר דברים עולה **כוחה הגדול של השירה בעיצוב התודעה והזהות** ובשימור הזיכרון לאורך דורות רבים, העולה אפילו על כוחם של השמים והארץ:

משה העיד בהם בישראל שני עדים שהם קיימים לעולם ולעולמי עולמים, שנאמר: "העידותי בכס היום את השמים ואת הארץ" **והקב"ה העיד בהם את השירה**, שנאמר: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת. אין אנו יודעים עדותו של מי קיימת, אם של הקב"ה אם של משה. כשהוא אומר: "וענתה השירה הזאת לפנינו לעד", הרי **של הקב"ה מקיימת של משה ולא של משה מקיימת את של הקב"ה**. ומפני מה העיד בהם משה בישראל שני עדים שהם חיים וקיימים לעולם ולעולמי עולמים? אמר: אני בשר ודם ולמחר אני מת. מה אם ירצו ישראל לומר לא קבלנו את התורה? מי מכחישים? לפיכך העיד בהם שני עדים שהם חיים וקיימים לעולם ולעולמי עולמים. **והקב"ה העיד בהם את השירה. אמר: השירה תעיד בהם מלמטה ואני מלמעלה**. (ספרי דברים שו')

אכן, בפסוקים קיים טשטוש מובנה בין השירה עצמה ובין התורה כולה, ורבים מהפרשנים והפוסקים הבינו שהמצווה נוגעת לכתובת התורה כולה ולא דוקא לשירת האזינו, אך ברור שהבחירה לכנות את התורה "שירה" מציגה פן חדש ושונה של דבר ה'. נדמה שהתורה, לקראת סיומה, מזמינה אותנו לראות דרך חדשה בהפיכת הכתובים העתיקים לדבר חי ונושם, הנוגע בעמקי הנפש ונובע מחדש בכל דור. **הראי"ה קוק** בהספדו לחמיו, הרב האדר"ת, מפליא לבטא חיבור זה בין התורה והשירה:

התורה וכל מצותיה, לכל סעיפיהן וסעיפי סעיפיהן, בחיים, בתלמוד ובמעשה, הוא רואה בה שירה א-הית גדולה ואדירה, שיר ידידות. **כל מצוה וכל הלכה יש לה תכונה מוסיקלית מיוחדת**, שכנסת ישראל היא מקשיבה אותה ומתענגת עליה, "פרח תפרח ותגל אף גילת ורנן". עלינו רק להסיר את האוטם מעל אזני בנינו, "החוחים והקוצים הסובבים את השושנה העליונה". והשירה תכה גלים בלבבם ותרום את נפשם באותה הרוממות הטבעית ... (אדר היקר עמי מח')

כוחות היצירה וההשראה הגלומים במהותה של השירה מחברים אותנו לסיוס התורה ולתחילתה המחודשת, אשר נזכה בעז"ה לחגוג בקרוב. הרב **רפאל כדיר צבאן**, מחשובי רבני האי גירבא אשר הפך לרבה הראשי של נתיבות, מוצא חיבור "יצירתי" במיוחד בין הציווי האחרון בתורה ובין המצווה הראשונה, העוסקים שניהם ביצירה ובחידוש העולם:

שמעתי רמז נפלא לנעוץ סוף התורה לתחילתה, שמצוה אחרונה בתורה "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת". וכתבו הפוסקים שבזמן הזה גם כתיבת חידושי תורה וביאוריה ופירושיה הם בכלל המצוה, ומצוה ראשונה בתורה "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה". ומלבד הפשט לפרות ולרבות ולהעמיד תולדות בעולם, יכלול גם כן כוונה שניה **לפרות ולרבות בחידושי תורה**, וכפי שנוהגים לומר בימים נוראים: "שערי פריה ורביה בתורה ובבנים".

נסיים מדור חגיגי זה בשיר **להגדיר שירה** מתוך ספרו האחרון של דורי מנור 'נפש אחת אחרית':

אָנִי	שִׁירָה הִיא דְּבָר
אֲגִיד לָךְ	חֲשׂוֹךְ הַגְּדֵרָה:
מָה זֹאת שִׁירָה:	
זֶה מָה שֶׁנִּגְנַב מִמֶּנִּי.	שָׁפָה
מָה שֶׁאֲנִי לֹא הִסְפַּקְתִּי לְכַתֵּב,	עַם עָלִי כּוֹתֶרֶת.
מָה שֶׁאֲנִי אֵינְנִי	
יְכוּל לְמַשֵּׁשׁ	אֶז אֲנִי
אוּ לְטַעַם	אֲגִיד לָךְ
אוּ לְרֵאוֹת,	מָה זֹאת שִׁירָה:
אָבֵל וְכָל לְהַרְיִחַ.	זֶה מָה שֶׁנִּגְנַב מִמֶּנִּי.
שִׁירָה הִיא נֶפֶשׁ נִקְרָאת לְתַפְלָה	מָה שֶׁאֲנִי לֹא הִסְפַּקְתִּי לְכַתֵּב,
מְרֹאשׁ הַצְּוָאר, צָרִיחַ	מָה שֶׁאֲנִי
שָׁבוּ מֵאֶפֶל מוֹאֲזֵי הַמַּלְחָה	אֵינְנִי.
עַל כָּל חֲשֵׁכָה אַתְרֶת.	

אליאב וסלצית לזר

10 מי יודע? – לפרשת האזינו // הרב ארי

(בסוף כל שאלה יש הפניה לעליה לתורה שם נמצאת התשובה, תשובות במהופך בעמוד 13)

1. הקב"ה מתואר כמי ש"כל דרכיו משפט" (לב, ד). כיצד מסביר רש"י את העובדה שיש צדיקים שסובלים? היכן המשפט והצדק? (ראשון)
2. "ימצאנהו (=הקב"ה לעם ישראל) בארץ מדבר ... סבבנהו..." (לב, י) – לפי רש"י איך פסוק זה קשור לחג הסוכות? (שני)
3. "כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף" (לב, יא) – מה פשר הדימוי של הקב"ה וישראל לנשר ולגוזליו? (שני)
4. בהמשך לשאלה הקודמת – מיצאו בפרשת יתרו (שמות יט) פסוק עם תיאור דומה.
5. "וישמן ישרון ויבעט" (לב, טו) – מיהו ישרון? במי בעט? היעזרו באונקלוס. (שלישי)
6. חטאי עם ישראל יגרמו להקב"ה להסתיר פניו. מהו הפסוק שמבשר זאת? (רביעי)
7. "חצי אכלה בם" (לב, כג). מהי הפורענות שכתובה כאן? מהי הנחמה שרש"י מוצא בה? (רביעי)
8. חז"ל למדו רמז לתחיית המתים בפסוק לט. נסו להסביר כיצד? (חמישי)
9. מה יכול להעניק לנו אריכות ימים? (שישי)
10. מהו המקום בו נפטר ונקבר משה רבנו? היכן נפטר אהרן אחיו? (שביעי)

הסוכה fe אברהם אבינו

והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום כיפור בעשיית הסוכה, כדי לצאת ממצוה אל מצוה. (רמ"א על שו"ע או"ח תרכד, ה)

מיד בצאתו של היום הקדוש נהגו ישראל ללכת מחיל אל חיל ולתקוע יתד ראשונה לסוכה. המצווה הבאה שכבר מחכה מעבר לפינה. חג הסוכות הוא חג האסיף, שמסיים את מעגל שלושת הרגלים. שלושה חגים חקלאיים – חג האביב, חג הקציר וחג האסיף. האם הסמיכות של חג הסוכות ליום הכיפורים היא מקרית? החוויה היהודית הפשוטה לא מוכנה לקבל תשובה זו. תחושת הלב מחברת חזק את חגי תשרי כולם כחטיבה אחת שיש לעמוד על משמעותה.

המדרש משתף אותנו בתגובתו של הקב"ה להכנסת האורחים שמקיים אברהם אבינו, ומוצא בה את הזכות בגינה זכינו במצוות סוכה לדורות (בראשית רבה (וילנא) פרשה מח סימן י):

אתה אמרת יְהִישְׁעֵנו תַּחַת הָעֵץ חייך שאני פורע לבניך במדבר וביישוב ולעתיד לבוא. (תהלים קה) 'פֶּרֶשׁ עֲנֵן לְמִסְךְ' הרי במדבר, בארץ מנין? (ויקרא כג) 'בְּפֶתַח תְּשֻׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים', לעתיד לבוא מנין? שנאמר (ישעיה ד) יִסְכַּח תַּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם מְחַרְב'.
 דרך מדרש זה ניתן להבין את תפקידה של מצוות הסוכה ואת מיקומו של חג הסוכות מייד לאחר יום הכיפורים.

כשהאדם יוצא מביתו לשבת בסוכה הוא מעדן ואפילו ממוסס את החיץ הרגיל והקבוע בינו ובין סביבתו. בדרך קבע, קירות ביתנו והתקרה שמעלינו לא רק מגינים עלינו, אלא גם מאפשרים לנו את הפרטיות הנחוצה לנו. הפרטיות היא הכרחית אבל יש לה גם מחיר של היבדלות והיא עלולה לגרום לחוסר תשומת לב למתרחש מסביבנו. בסוכה אי אפשר להתעלם ממה שקורה מסביב. הקירבה לשכנים מתהדקת. לפעמים אפשר לשמוע את שיחת השכנים מהסוכה שלהם, וגם קצת יותר קשה להירדם בלילה בסוכה, כי אין קירות שיבודדו את הרעש. מנהג ילדי סעד להסתובב בחג ראשון בין הסוכות רק מוכיח את דלותה של הסוכה שהכניסה אליה והיציאה ממנה קלים ופשוטים. אין מה לדפוק בדלת, כי היא לא קיימת...

חווית ההתעלות של יום הכיפורים עלולה ליצור רושם מוטעה שכדי להידבק בה יש חובה להתנתק מחיי החומר (אכילה ושתיה) ומחיי החברה (הוידוי שנאמר בלחש, הפרישה מחיי אישות). מצוות הסוכה, שעל פי המדרש, מקורה בהכנסת האורחים של אברהם אבינו, מוציאה אותנו מתפיסה זו, ומזכירה שיש מצוות רבות בתורה שלולא האינטרקציה החברתית לא ניתן לקיים אותן. מנהג הזמנת האושפיזין ראוי לו שלא ישאר בהזמנת אבות האומה בלבד, אלא יבוא לידי ביטוי בהזמנת אושפיזין בשר ודם. קרובים, מכרים ומי שיכול – כאלה שזקוקים לעזרה ולסיוע, שהרי הסוכה אמורה להמשיך את הכנס האורחים של אברהם אבינו – והישענו תחת העץ. כך דרש היבן איש חיי מאנשי בגדד:

בכל לילה ישלח קערה תבשיל לאיזה עני והוא חלק שבעה אושפיזין קדישין (בן איש חי האזינו, ט)

חג הסוכות שמפיל מחיצות בין אנשים ומשפחות ובבסיסו עומד הציווי 'ושמחת בחגך', לא פוגם בעבודת ה' אלא מעצים אותה ומנתב אותה מעבר לגבולות ה'אני' וה'ביתי' אל ה'סוכה' שמחוברת יותר למרחב הציבורי.

נאחל לקהילת סעד ולכל בית ישראל חג סוכות מלא בשמחה של הקשבה, שימת לב ונתינה. ובעז"ה יפרוש הקב"ה עלינו סוכת שלומו, לקראת חורף גשום ובריא. אמן!

קובץ הלכות לחד הסוכות תשס"ד הרב ארי

בניית הסוכה:

א. "בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת. לְמַעַן יָדְעוּ דֹרְתֵיכֶם כִּי בַּסֻּכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" (ויקרא כג, מב-מג). נצטוונו לשבת בסוכה שבעה ימים (טו-כא בתשרי) זכר לענני הכבוד בהם הושיב הקב"ה את בני ישראל במהלך שנות הנדודים במדבר (סי' תרכה, א). נהגו להתחיל את בניית הסוכה כבר במוצאי יום הכיפורים כדי לצאת ממצוה למצוה (סי' תרכד, ה).

ב. את הסוכה יש לבנות תחת כיפת השמים ולא תחת אילן או גג (סי' תרכו).

ג. הגודל המינימלי של סוכה כשירה - שבעה טפחים אורך על שבעה טפחים רוחב (56 * 56 ס"מ) בגובה עשרה טפחים (80 ס"מ) (סי' תרלד, א). גובה מקסימלי - עשרים אמה (כ-10 מטרים) (סי' תרלג, א).

ד. הסוכה נקראת בשמה על שם הסכך. שלושה תנאים הם לסכך כשר: א. שיעשה מן הצומח על הארץ (לא מפלסטיק, עור או מתכת). ב. תלוש ולא מחובר לקרקע (לא בענפי אילן). ג. אינו מקבל טומאה (לא בכלי עץ או פירות וירקות). נהגו לסכך בענפי דקל או מחצלות שמיועדות לסיכוך. אין לסכך במחצלות שמיועדות לשיבה או שכיבה.

ה. אסרו חכמים לסכך בעשבים שריחם רע, וכן לא בעלים שנושרים (כגון ענפי אקליפטוס) כדי שלא יצא מן הסוכה בגלל הריח או הנשורת (סי' תרכט, יד). מסיבה זו, ראוי שלא למקם את הסוכה ליד פחי האשפה בגלל הריח (סי' תרל במ"ב ס"ק ד).

ו. יש לסכך את כל שטח הסוכה בסכך כשר. שטח שאינו מסוכך (אוויר), פוסל את הסוכה אם יש בו שלושה טפחים (24 ס"מ) בין באמצע הסוכה בין מצידה (סי' תרלב, ב).

ז. סכך פסול פוסל את הסוכה מצידה רק אם יש בו ארבע אמות (1.92 מטר). לכן, ניתן להוריד רעפים במרפסת ולסכך על גביהם למרות שהרעפים הצמודים לדופן נשארים במקומם בתנאי שהמרחק בין הסכך הכשר לדופן קטן מ-1.92 מטר. דין זה נקרא 'דופן עקומה' - רואים את הדופן כאילו מתעקמת, והסכך הפסול נחשב כחלק מהדופן. אין לישון או לאכול מתחת לסכך הפסול למרות שאינו פוסל את הסוכה (סי' תרלב, א).

ח. סכך פסול באמצע הסוכה פוסל אותה אם יש בו ארבעה טפחים (32 ס"מ) (סי' תרלב, א).

ט. סוכה כשרה היא סוכה שצילתה מרובה מחמתה. נהגו שלא להעמיס על הסכך כדי שיראו הכוכבים דרך חורי הסכך, אבל גם סכך מעובה שלא ניתן לראות דרכו את הכוכבים - כשר (סי' תרלא, א).

י. לפני הנחת הסכך יש לוודא שיש לסוכה שלוש דפנות כשרות. סוכה שדפנותיה נבנו לאחר הנחת הסכך - פסולה.

יא. לכתחילה אין להניח את הסכך על דבר שפסול לסיכוך. לכן יש להניח את הסכך על גבי קרשים שכשרים לסכך. גם את חיבור הסכך לסוכה ראוי לכתחילה לעשות מחוטים מן הצומח (כגון חוטי פשתן). אם הסכך יציב גם ללא קשירה והקשירה נעשית על מנת שהסכך יעמוד ברוח סערה ניתן לקשור את הסכך גם באזיקונים מפלסטיק. בדיעבד - סכך שנשען או עומד על דבר שפסול לסכך - אינו פוסל את הסוכה (סי' תרכט, ח ובמ"ב ס"ק ז).

יב. כל חומרי הגלם כשרים לשמש כדפנות ובתנאי שלא תבנה הדופן מדבר שריחו רע (סי' תרל, א).

יג. הדפנות חייבות לעמוד ברוח מצויה ולא להתנדנד ברוח (סי' תרל, ז). לכן, כדאי לבנות את הדפנות מחומרים יציבים (קירות הבית, לוחות עץ). אם משתמשים בסדינים שזזים מעט ברוח, כדאי להוסיף שלושה קרשים לאורך הדופן כאשר בין קרש לקרש מפרידים לכל היותר 23 ס"מ, ובסה"כ הם מגיעים

לגובה של 80 ס"מ (הקרש הנמוך במרחק 23 ס"מ מהקרקע, ומעליו קרש נוסף במרחק של 23 ס"מ מהקרש הראשון וכו').

יד. כאמור, גובה מינימלי של דפנות הסוכה הוא עשרה טפחים (80 ס"מ). אין חובה שדפנות הסוכה תגענה עד לסכך, אבל הן צריכות להיות מכוונות מול הסכך (סי' תרל, ט). לכן, אפשר להשאיר את חלקה העליון של הדופן חשוף כדי לאפשר משב רוח.

טו. הדפנות אינן יכולות להיות תלויות באויר, אלא הן חייבות להיות סמוכות לקרקע (סי' תרל, ט). המרחק המקסימלי של הדופן מהקרקע הוא פחות משלושה טפחים (23 ס"מ).

טז. דפנות הסוכה, הסכך והקישוטים מוקצים למצוותם כל שבעת ימי החג. לכן, אין לאכול מהפירות שנתלו בסוכה לקישוט עד לאחר שמחת תורה (סי' תרלח, ב).

ישיבה בסוכה:

א. כיצד מקיימים את מצות הישיבה בסוכה? אוכלים, שותים, ישנים ודורים בסוכה כל שבעת הימים, בין ביום ובין בלילה כדרך שאדם דר בביתו בשאר ימות השנה. וכל שבעת הימים עושה אדם את ביתו עראי ואת סוכתו קבע. כיצד? הכלים הנאים והמצעים הנאים - בסוכה, וכלי שתיה - בסוכה, אבל סירים וכלי בישול - מחוץ לסוכה (סי' תרלט, א).

ב. אכילת כזית פת בליל ט"ו בתשרי בסוכה היא חיוב מן התורה. בשאר ימי החג אין חיוב לאכול בסוכה אלא אם כן אוכל אכילת קבע (סי' תרלט, ג).

ג. בכל פעם שנכנסים לסוכה כדי לאכול יש לברך - 'אשר קדשנו במצוותיו וציוונו ליישב בסוכה'. מי שלא יצא מהסוכה בין אכילה לאכילה לא יברך על אכילתו השניה (סי' תרלט, ח). גם מי שנכנס לסוכה כדי לישון בה - יברך.

ד. אכילת ארעי של פירות ומים פטורה מן הסוכה, ואם אוכלים בסוכה אין לברך על אכילה זו 'לישב בסוכה'.

ה. כשאוכלים ארוחה מלאה בסוכה יש לברך 'לישב בסוכה' גם אם לא אוכלים לחם (סי' תרלט ובמ"ב ס"ק מח). הספרדים נהגו לברך 'לישב בסוכה' רק על אכילת כזית פת או קביעת סעודה על 'מזונות'.

ו. יש שנהגו שלא לישון בסוכה מכיוון שמצוות סוכה היא לדור בה כאילו זה ביתו, ובמקומות רבים בני הזוג אינם יכולים לישון יחד בסוכה (סי' תרלט, ב).

ז. נשים פטורות ממצוות סוכה מכיוון שזו מצוות עשה שהזמן גרמא, ואם רוצות יכולות לקיימה ואף לברך על ישיבתה (סי' תרמ, א). יש נשים ספרדיות שנהגו שלא לברך על מצווה שהן פטורות ממנה.

ח. ילדים מגיל חמש-שש חייבים במצוות סוכה מדרבנן כמו גדולים כדי לחנכם במצוות (סי' תרמ, ב).

ט. חולה, אפילו שאין בו סכנה, אלא רק חש בראשו, והשהייה בסוכה מקשה עליו - פטור מן הסוכה (סי' תרמ, ג).

י. נחלקו הפוסקים אם מטיילים חייבים בסוכה בימי חול המועד. יש שפטרו על סמך דברי השו"ע "הולכי דרכים ביום - פטורים מן הסוכה ביום וחייבים בלילה. הולכי דרכים בלילה - פטורים בלילה וחייבים ביום" (סי' תרמ, ח). ויש שחייבו והסבירו שהפטור של הולכי דרכים הוא רק כשהולך לצורך פרנסה ומסחר אבל לא לצורך טיול ותענוג (אגרות משה או"ח ח"ג, צג). כיום ניתן למצוא סוכות במקומות רבים בארץ. כדאי מאוד לתכנן את הטיול מראש ולעצור לאכילה במקומות שיש בהם סוכה. אם אין סוכה בנמצא ניתן לאכול ללא סוכה.

נטילת לולב:

- א. נטילת ארבעת המינים ביו"ט ראשון של חג הסוכות (יום שני) היא מצוה מן התורה כמו שנאמר – 'וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר פֶּתִיל תְּמָרִים וְעֶגְלָף עֵץ-עָבֹת וְעֶרְבֵי-נַחַל' (ויקרא כג, מ). בשאר ימי החג נטילת ארבע מינים היא חיוב מדרבנן.
- ב. מקיימים את המצווה בנטילה של ארבעת המינים יחד – לולב אחד, אתרוג אחד, שלושה ענפי הדס ושני עלי ערבה. מצוה לאגוד את המינים יחד משום 'זה א-לי ואנוהו' (סי' תרנא, א).
- ג. ראוי להקפיד שההדסים יהיו גבוהים יותר מהערבות (סי' תרנא, א' ברמ"א).
- ד. נהגו לעטר את הלולב בשלוש טבעות כנגד שלושת האבות (סי' תרנא א ובמ"ב ס"ק יד).
- ה. זמן נטילת לולב – כל היום כשר לנטילת לולב, מהזריחה עד השקיעה (סי' תרנב, א). מכיוון שהזריחה בימי חג הסוכות השנה היא בשעה **6:45** (בערך), לכתחילה יש להתפלל במנין השני (30: 7), כדי לקיים מצות לולב כהלכתה.
- ו. אלו הממהרים לעבודתם או יוצאים לדרך יכולים **לכתחילה** להתפלל וליטול לולב גם לפני הזריחה (סי' תרנב, א). בכל מקרה אין ליטול לולב לפני 'עלות השחר' (5: 35 בערך).
- ז. לפני נטילת ארבעת המינים יש לברך – 'אקב"ו על נטילת לולב'. ביום הראשון יש לברך גם ברכת 'שהחיינו' לפני הנטילה (סי' תרנא, ה).
- ח. על כל המצוות כולן יש לברך לפני עשייתן. לכן אין להחזיק את ארבעת המינים כדרך גדילתם לפני הברכה שהרי בכך מקיימים את מצוות הנטילה לפני הברכה. כיצד נוטלים? יש להחזיק את שלושת המינים האגודים ביד ימין ואת האתרוג בשמאל (איטר יחזיק את שלושת המינים ביד שמאל ואת האתרוג בימין. ולמנהג הספרדים – נוטל איטר ארבעת המינים כמו כל אדם) כשהפיטם כלפי מטה. רק לאחר הברכה יש להפוך את האתרוג כשהפיטם כלפי מעלה ולנענע לארבע רוחות השמים, מעלה ומטה (סי' תרנא, ה).
- ט. בטעם הניענועים נאמרו שני נימוקים – 'אמר רבי יוחנן: מוליך ומביא - למי שהארבע רוחות שלו, מעלה ומוריד - למי שהשמים והארץ שלו (=המלכת ה' על כל רוחות השמים, כהמשך לימי הדין). במערבא מתנו הכי, אמר רבי חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי ברבי חנינא: מוליך ומביא - כדי לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד - כדי לעצור טללים רעים (=תפילה לחורף מבורך)' (בבלי סוכה לו ע"ב).
- י. סדר הנענועים – מתחילים לנענע קדימה ופונים ימינה (קדימה, ימינה, אחורה, שמאלה, למעלה, למטה). יש הנוהגים לנענע עפ"י חכמת הסוד – דרום, צפון, מזרח, למעלה, למטה, מערב). מנענעים שלוש פעמים לכל רוח (הולכה והבאה) ומכסכים את עלי הלולב בכל פעם (סי' תרנא, ט).
- יא. את ארבעת המינים יש לאחוז במשך זמן אמירת ההלל וגם לנענע בעת אמירתו. מנהג אשכנז לנענע **שמונה פעמים** בהלל: בכל פעם שאומרים 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' (ארבע פעמים כשעונים לאמירת החזן – 'הודו לה'', 'יאמר נא ישראל', 'יאמרו נא בית אהרון', 'יאמרו נא יראי ה''), פעמיים נוספות באמירת 'אנא ה' הושיעה נא', ופעמיים נוספות בסיום ההלל – 'הודו לה' כי טוב...'. אמנם, שליח הציבור מנענע **שש פעמים** בלבד (באמירת 'יאמרו נא בית אהרון', 'יאמרו נא יראי ה' – לא ינענע. אבל באמירת 'יאמר נא ישראל' - ינענע). שליח הציבור ימתין לציבור בעת הנענועים, למרות שהוא אינו מנענע (סי' תרנא, ח ובמ"ב) מנהג הספרדים לנענע בהלל ארבע פעמים בלבד ('הודו לה' כי טוב' – הראשון, פעמיים ב'אנא ה' הושיעה נא', פעם נוספת ב'הודו לה' כי טוב' שבסוף ההלל).
- יב. בפסוק 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו' נהגו לנענע בכל מילה לרוח אחרת. בשם ה' אין לנענע לאף רוח, שהרי כל העולם מקומו (מ"ב ס"ק לו, ובשעה"צ ס"ק מח). בפסוק 'אנא ה' הושיעה נא' נהגו לנענע בכל מילה לשני כיוונים. בשם ה' אין לנענע.

ג. נשים פטורות מנטילת לולב מכיוון שזו מצוות עשה שהזמן גרמא. מנהג נשות אשכנז ליטול לולב ולברך על נטילתו כאמור לעיל.

יד. קטן שעוד לא הגיע לגיל מצוות ויודע לנענע חייב בנטילת לולב מדרבנן כדי לחנכו למצוות (סי' תרנז, א).

חול המועד:

א. איסור מלאכה בחול המועד לדעת חלק מהפוסקים הוא מדרבנן (רמב"ם הלכות יו"ט ז, א) ויש שהבינו שהוא איסור מן התורה (ספר החינוך, מצוה שכ"ג). פרטי ההלכה רבים לכן נביא כאן את עיקרי הדינים בלבד.

ב. ימי חול המועד אינם ימי חול אלא ימי חג – "חג הסוכות שבעת ימים לה" (ויקרא פרק כג, לד), לכן יש לכבדם הן בלבוש והן במאכל ומשתה. אמנם אין חיוב לנהוג בהם כמו ביום טוב (מ"ב סי' תק"ל, ס"ק א' ושעה"צ ד').

ג. ימי חול המועד נועדו לשמחה ועונג באווירה משפחתית ולהרבות בלימוד תורה.

ד. מלאכת דבר האבד הותרה בחול המועד. כלומר, כל מלאכה שהימנעות מעשייתה תגרום הפסד - מותרת (סי' תקל"ז-תקל"ח).

ה. התירו לעשות מלאכה בחול המועד לפועל שאין לו מה לאכול (סי' תקמ"ב, ב').

ו. צרכי רבים הותרו גם הם בחול המועד (סי' תקמ"ד).

ז. מסחר אסור בחול המועד אא"כ הוא לצורך המועד. לכן אין לרכוש רהיטים, בגדים ואפילו מאכלים שאינם לצורך המועד (סי' תקל"ט). קניית מאכלים ובגדים לצורך החג מותרת.

ח. כתיבה אסורה בחול המועד אא"כ היא לצורך המועד (למשל, רשימת קניות לכלבו) או דבר האבד (סי' תקמ"ה).

ט. כיבוס בגדים אסור בחול המועד. לכן יש להתכונן מראש לכמות בגדים מספקת לימי החג כולו. ילדים קטנים שמלכלכים בגדיהם תדיר (וכן לבנים) – מותר לכבס בגדיהם גם בחול המועד (סי' תקל"ד).

י. בכל תפילות חול במועד אומרים 'יעלה ויבוא'. מי ששכח להזכיר צריך לחזור ולהתפלל, אפילו אם שכח בתפילת ערבית (מה שאין כן בתפילות ר"ח שאינו חוזר אם שכח 'יעלה ויבוא' בתפילת ערבית). קוראים הלל שלם בכל יום מימי החג.

ז'פרוס עלינו סוכת שלומך, סוכת רחמים וחיים ושלום'

תפילת נשים

לכל חברותינו,

השבת, פר' "האזינו", תתקיים קריאה בתורה ותפילת מוסף במועדונית.

תחילת התפילה ב 9.15.

נשמח לראותכן!

גמר חתימה טובה!

ה13ות האראלן

מהנצחה בשדה החינוך

"מי שרעב ימצא אצלנו פת של לחם,

מי שצמא ימצא פה צל ומי באר.."

(יורם טהרלב)

על אירוח קבוצות בבתי הכוללים:

במהלך השנה שחלפה הועלה הרעיון לעידוד ופיתוח יזמויות עבור גילאי התיכון, בכדי להגדיל את ההכנסות עבור הפעילויות השותפות. עם הזמן פנו נערי י"ב שברצונם להפנות משאבים אלו עבור פרויקט "מצפה רנה" לזכרה של רנה שנרב הי"ד, וכך הועלה רעיון האירוח בבתי הכוללים.

החלו להגיע קבוצות בשבתות החורף וכן היו גם מספר פעמים של אירוח באמצע שבוע ביניהם גם שיתוף פעולה מוצלח עם הקב"ד שקיימו כאן את הסמינריון של כיתות י' בזמן "דרום אדום". בהמשך עברה האחראיות מכיתה י"ב לכלל החינוך החברתי כאשר המדריכים מכינים את הבתים יחד עם הילדים לאירוח, ואותו בית שאירח נהנה מפירות האירוח. האירוח כולל לינה על מזרונים, בתנאים בסיסיים של מקרר, פלטות שבת, שולחנות וכסאות, כאשר המתארחים מתחייבים להשיב את הבית כפי שקיבלו אותו, נקי ומסודר.

עם בוא האביב והקיץ החלו להגיע קבוצות, כמעט מדי שבת, והביקוש הלך וגדל. יחד עם זאת אנו מודעים לכך שהיו מקרים של משובת נעורים ושימוש לא מותאם במתקנים קהילתיים ורכוש פרטי של חברים, מתוך מחשבה מוטעית ש"בקיבוץ הכל שייך לכולם ולכן אפשר להשתמש בכל מה שנקרה בדרך (כולל אופניים קלנועית וכיוצ"ב)". כך, כל קבוצה לימדה אותנו יותר את הנושא, ונבנה חוזה מסודר כולל קנסות במקרים של ציוד שנשבר או אי עמידה בכללי המקום.

הביקוש הגדול בקיץ היווה מקור להכנסות יפות שאפשרו להגדיל את היצע הפעילויות או לרכוש ציוד לרווחת ילדינו, דוגמת נסיעה לבאולינג, רכישת רמקולים להשמעת מוזיקה, ועוד. בתקופה זו לקחנו הפסקה יזומה למיזם זה. בהמשך, לכשישובו הקבוצות להתארח, מוזמנים להסביר להם פנים ולגלות אורך רוח. במקרים בהם נראה שיש לידע אותנו, מוזמנים לפנות אליי (רות) בזמן אמת, על מנת לטפל בעניין "בעוד הברזל חם" ואם יש צורך שנדע לגבות במוצאי השבת את הקנס בהתאם למה שקרה.

סך הכל, אנו יכולים לסכם את מיזם האירוח כהצלחה וכמקור להמשך הכנסות לחינוך החברתי. מיזם זה הוא חלק מתוכנית כוללת שאנו עומלים לבנות בימים אלו על מנת למצוא מקורות הכנסה נוספים לחינוך החברתי בכדי להימנע מהעלאת מחירים להורים. באם יש למי מכם רעיונות נוספים מוזמנים לפנות אלי או לאחד מחברי הוועדה.

בברכת שנה טובה ומתוקה,

רות נגלר - רכזת החינוך החברתי, צוות ההדרכה וחברי ועדת חינוך - אורלי וידס,
הדר סוברי, קובי אברהם, מיטל חכאון, ציפי טולן וטלי שולף.

למלכה אה ואכל המשפחה מלל טוב להולדת הנין
נכד לזיוה ומה פרצלל, בן לאסתי ומעון קיבל
איחולים מנחות ולנחת!

"אנחנו תוצר החינוך האמותי, חלום על קיבוץ והוריס" (שיר "בני המשק" – להקת סעד)

כשחיפשנו ושקלנו, איזה שי נשלח הפעם לבני המשק שהוריהם כבר אינם עימנו לכבוד ראש השנה תשפ"ג, נשלף משום מקום הרעיון לתת הפעם במה ל"להקת סעד", לציון 75 שנים לקבוץ. לא יכולנו להעריך עד כמה זיכרון הבית שלהם מימי העבר, ידליק אצלם זיכרונות כל כך עזים.

הלוח, ברוח הלהקה הופק על ידי תמנע אש בנימוב ומשה אש ומיד משך אליו אש חמה של נוסטלגיה משתפכת ורגשות עזים של קשר לביתם מימי עבר - בית סעד. להלן חלק קטן מתוך תגובותיהם של הבנות והבנים לקבלת השי:

תודה על המתנה הנהדרת כמה כיף היה הבוקר להיפגש אתה בדואר. מתוך סקרנות מיד קרעתי את העטיפה. ניחשתי שזה לוח שנה, אולי של הרוקמות. אבל ראיתי את תמונת להקת סעד, פיצוץ עבר בי, ממש התרגשתי. החזיר אותי לתקופת הנערות, החזיר אותי לתקופה בה ישבתי בחדר האוכל וראיתי את להקת סעד על הבמה. ראיתי את החברים שרים ורוקדים, והשיר "שחר עולה" זה אחד השירים הכי יקרים לליבי. תודה על המתנה המהממת ושתייה שנה טובה.

איזו הפקה מהממת, ואילו שירים, אני שרה ומייבבת. אז תודה על היוזמה המדהימה.

יבורך צוות קש"ב והמפיקים המדהימים. שבת שלום ושנה טובה ומבורכת.

קיבלתי אמש את השי ששלחתם. זה באמת הרטיט לי את הלב.

את הסיפורים על הלהקה אני זוכרת, אבל את רוב השירים אינני מכירה. תודה בשמי לכל החושבים והמארגנים שמאירים ומעירים בתוכנו זיכרונות רדומים שגורמים לנו שוב ושוב תחושת שייכות למשהו גדול ועוצמתי.

קיבלתי בשמחה את לוח השנה ששלחתם.

בעיקר מה שמרגש זה הקשר, התחושה בלב של השייכות שמקבלת גושפנקא בתזכורות החשובות שאתם שולחים מדי שנה

שתהייה לנו שנה הרבה יותר טובה

חברי ועדה יקרים, חזרתי מחו"ל, ורק היום יצא לי ללכת לדואר, ולגלות את לוח השנה המקסים ששלחתם. איזה רעיון נהדר. נוסטלגיה במיטתה. כל כך מחמם את הלב. מעבר ללוח היפה, עצם שליחתו, ושמירת הקשר איתנו, מרגש אותי כל פעם מחדש, וממש לא מובן מאליו. תבורכו כולכם מאחלת לכם ולכל בית סעד, שנה טובה ומתוקה, בריאות לכולם ובע"ה, כמו שכתבתם, שהלוח יתמלא באירועים ובשורות טובות.

שוב מחממים את ליבנו בקריצה שובבה ובזיכרונות מתוקים מימים שעברו. כיף גדול לקבל שי שכזה ממקום שאהבנו, אוהבים ונאהב לעד. המון תודה לכל השותפים בעשייה החשובה הזאת. שנה טובה ומתוקה, שמחה ובריאה על כולנו 🤝🌻🌸

ואנחנו, שבס"ה מהווים שליחים של כולכם בבית סעד, מרגישים שעמלנו לא לשווא. שנה טובה ומאושרת לכולנו.

דני ברט,

- בשם כל הצוות העמל לשמירת הקשר עם הבנים שהוריהם כבר אינם בחיים ולא נשארה להם משפחה בסעד..

(ניתן עדיין לרכוש לוחות אחרונים אצל מיכל אחיטוב)

משפחתון "הדר"

בשנה שהתחילה לה
 התחדשו כאן כמה דברים במשפחתון הדר.
 ולא הכל ידוע ומוכר..
 אז כמה מילים מאתנו אליכם,
 שתכירו, תדעו ותרשמו אצלכם,
 זוג חדש, דביר וטליה בן עמי, יחד עם ילדיהם נעם ושיר,
 בגן דקל וגן רימון,
 בנות שירות שרק התחילו וכבר נותנות המון.
 ציון מבני דקלים והדס מירוחם,
 ככה שאם אתם נוסעים לאזור תוכלו להציע טרמפ, או להביא להן מהבית בחזור איזה משהו חם,
 ושלושה ילדים חדשים
 שעוד מתרגלים, מכירים ומגששים
 נסיים ונאחל שכולנו השנה את עצמינו נגשים..
 ונשמח להוסיף כאן תודה קטנה
 למשפחות המארחות, החדשות והישנות שמארחות את ילדינו בעקביות נאמנה.
 שהחגים יעברו בטוב על כל משפחותיכם,
 ושיהיה גמר חתימה טובה לכולכם.

טלפון ודפוס בן-אמי

מחת תורה – בוקר של חגיגת תורה

לאחר שנתיים של קורונה אנו שמחות לחזור ל"בוקר של תורה ונשים"
 ומזמינות את כולכן. לקחת חלק בחגיגה.

ניפגש בשעה 8.45 במועדון לחבר לקידוש וטעימה קלה.

9.15 – 9.45 : שיעורה של נירה נחליאל:

"מה אעשה שנפשי חשקה בתורה" – דימויי התורה כבת זוג ללומד/ת

9.45 – 10.15 : שיעורה של שרית ברזלי :

"גור אריה" – על שם סופו (בין ברכת יעקב לברכת משה)

10.30 : קריאת התורה במועדוניית (בית כנסת חטיבה) ועליות לתורה לכל המעוניינות

(יש קריאות תורה מקבילות וסבבים רבים!)

11.40 : הצטרפות למניין הראשי בבית הכנסת.

חטמה – כולן מוזמנות

